18e Jaar, No. 116. -- 'SHERTOGENBOSCH. -- *Donderdag 1 October* 1846.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post . » 14.

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(*Verschijnende driemalen in de week*, Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

DE LANDVERHUIZING.

Wanneer zich onder een volk, en wel onder een volk, dat door alle eeuwen heen om deszelfs gehechtheid aan zijnen geboortegrond beroemd staat, eene duidelijke strekking laat bespeuren, om dien geboortegrond te verlaten, ten einde in andere, verafgelegene oorden te gaan zoeken, wat het in zijn vaderland mist, en hem voorkomt tot het geluk van zijn leven noodzakelijk te zijn, dan mag men daaruit veilig afleiden, dat eene of andere kwaal dien geboortegrond heeft aangetast, welke het langer verblijf op denzelven als onraadzaam doet achten. Wij lezen wel van landverhuizingen, wanneer de natuur haren schoot sloot voor de bewoners van deze of gene landstreek; wanneer overstroomingen den grond innamen, welke den bewoner van denzelven voeden moest; of bloedige oorlogen, woeste veroveringen den ingeweiden van den bodem, waar hij het leven ontving, verjoegen; doch die tijden bestaan niet meer, althans die oorzaken zijn hier niet aanwezig. Des te bedroevender is het verschijnsel, hetwelk zich van dag tot dag meer duidelijk in ons vaderland openbaart en eene uitgestrektheid dreigt te verkrijgen, welke den opkegten beminnaar van zijnen geboortegrond met waren angst vervult.

Is dan Nederland, dat Nederland, dat weleer niet alleen voor zijne eigen kinderen genoeg had, maar nog vreemdelingen, die in hetzelve kastvrijheid kwamen zoeken, in zijnen boezem schoon ontvangen, thans niet meer in staat, zijne eigen kinderen te voeden; of zijn het de vaders, die het brood der kinderen verslinden en dezen gebrek laten lijden? Wordt dat Nederland verteerd door een onverzadigbaar gedier, dat gedurig aan zijn hart knaagt en al het voedsel zijner kracht en vruchteloos maakt? Of zijn de bronnen zijner welvaart en rijkdom deden vloeijen? Wat er van zij, eene of andere oorzaak *moet* er bestaan voor een verschijnsel, dat in alle landen het vreemdendend is, maar in het onze allerbevreemdendst mag genoemd worden. Landverhuizing is geene *mode*, welke men aanneemt of aflegt, naar de grillen van eenige toongevers of speculanten.

Om echter de ware oorzaak van het verschijnsel op te sporen, behoort men, onzes inziens, na te gaan: eerstens, welke de behoeften zijn, die het volk thans heeft, ten anderen, of en hoe die behoeften vervuld worden. Wanneer dan van de eene zijde blijkt, dat die behoeften wezenlijk bestaan en van de andere, dat aan die behoeften niet, of niet behoorlijk voldaan wordt, dan verkrijgt men den sleutel des geheims, dan wordt het verschijnsel opgehaard, dan kan men zich rekenschap geven, hoe eene Natie, wier gehechtheid aan den geboortegrond als tot een spreekwoord is overgegaan, die gehechtheid in zoo verre kan laten varen, dat zij den geboortegrond vaarwel zegt en in andere oorden datgene gaat zoeken, wat het vaderland haar niet geven kan of geven wil.

Die vragen in het breede te behandelen, zou ons bestek niet gedoogen; de publieke opinie is echter omtrent het verschijnsel gaande gemaakt, reeds hebben eenige mannen dezelve in openbare schriften over het onderwerpelijke punt onderhouden: aan de ontwikkeling en uitbreiding dezer twee vragen wenschen wij des eens of des anderen pen en kunde gewijd te zien. Intusschen mogen wij niet nalaten iets tot de beantwoording derzelve, naar onze overtuiging, in het midden te brengen.

De Natie heeft behoeften. Zij heeft vooreerst behoefte aan meerdere vrijheid; dat is te zeggen, zij verlangt ontslagen te worden uit den staat van voogdijschap, waaronder eene kortzigtige staatkunde haar steeds gekluisterd houdt. Zij verlangt dat de naam van constitutionnele Natie welken zij draagt, eene waarheid worde; dat zij dienvolgens dat aandeel in de behandeling der openbare zaken verkrijge, hetwelk aan eene constitutionnele Natie toekomt. Over de waarde van die behoefte te twisten, komt minder te pas; zij bestaat, zij ligt in den geest des tijds opgesloten; geene redeneringen kunnen haar wegcijferen. Dat zij bestaat, bewijzen genoeg de zich meer en meer onder de Natie openbarende geest, de pogingen aangewend, om eene grondwetsherziening te verkrijgen, als het middel om in het bezit dier vrijheid te komen; de talrijke petitien, welke die pogingen hebben ondersteund, de steeds toenemende belangstelling, welke zich openbaart bij het eenig aandeel dat aan de Natie is overgelaten: den eersten trap der verkiezingen.

Ten anderen heeft de Natie behoefte aan die vrijheid van godsdienst, welke met ronde woorden in de grondwet staat uitgedrukt; welke woorden zekere partij echter als slechts voor zich zelve geschreven beschouwt. Zij heeft behoefte aan vrijheid van onderwijs, waaryan men zich het monopolie blijft toeëigenen, ofschoon de grondwet er slechts de zorg over verleent.

De Natie heeft behoefte aan verligting van den drukkenden last, die op haar drukt, die hoe langer te zwaarder wordt en dreigt haar geheel te zullen verpletteren.

De natie heeft behoefte aan de opening van nieuwe handelwegen voor hare welvaart, aan vrijen handel, aan onbelemmerd verkeer.

De Natie heeft behoefte..... maar genoeg! De hier opgesomde, welke niemand, die niet vrijwillig de oogen wil sluiten voor hetgeen rond hem omgaat, of die in zijne slaafschheid niet ontkennen wil, dat het op middag geen middernacht is, zal loochenen, zijn reeds genoegzaam, om te doen zien, dat de Natie vele en gewigtige behoeften heeft. Wordt in die behoeften voorzien? Dit blijft ons nog te onderzoeken, doch daaraan willen wij een opzettelijk artikel wijden.

KERKELIJKE STAAT.

ROME. Den dag na dien, waarop de H. Vader de openbare verdediging eener godgeleerde thesis in de Kerk van den H. Apollinaris had bijgewoond, heeft hij een dergelijk bewijs van belangstelling in de schoone kunsten willen geven, door de tentoonstelling der pauselijke akademie van St. Lucas te gaan bezigtigen. Z. H. werd ontvangen door den voorzitter en al de hoogleeraars. Pius IX bezigtigde een voor een en met de meeste kieschheid van smaak de werken van elke school en kundig waardeerder van verdienste, zwaaide hij eenen bijzonderen lof toe aan de werken, welke de goedkeuring der akademie verworven hadden. De H. Vader bezocht een groot gedeelte der nieuwe gebouwen, welke de akademie aan de edelmoedigheid van Paus Gregorius XVI te danken heeft en gaf de bemoedigende verzekering, dat zijn voornemen was, het werk van zijnen doorluchtigen voorganger te volbrengen. Na eenigen tijd op de minzaamste wijs gesproken te hebben met den voorzitter en de hoogleeraren die [illegible] voetkus toegelaten werden, vertrok [illegible] leden der akademie een diep gevoel van [illegible] en innige erkentelijkheid naalatende.

Wij vernamen dezen nieuwen trek van de goedhartigheid en onvermoeide waakzaamheid, welke in al de woorden en daden van Pius IX doorstralen:

Z. H. begaf zich, op het uur der wandeling, uit het paleis naar den tuin van het Quirinaal, [illegible]

de Paus voorbijging, naderde een soldaat en overhandigde aan den officier der edele wacht een der broeden, welke aan de troepen uitgereikt worden. Het brood ging weldra uit de handen van den officier over in die van den Paus, die het onderzocht en al spoedig dezelfde slechte hoedanigheid bemerkte. De H. Vader sprak den soldaat roerend, ondervraagt, hem met goedheid, en na zijne antwoorden vernomen te hebben, beveelt hij, dat men hem den volgenden dag weder een brood zou brengen. Deze tweede proef bevestigt de eerste. Dadelijk beveelt Pius IX vervolgingen en een streng onderzoek wordt tegen de leveranciers aangevangen; in afwachting laat hij, op hunne kosten, al het voor de bezetting der stad benoodigde brood bij andere bakkers nemen. Wat den soldaat betreft, wiens vertrouwen in de regtvaardigheid en goedheid van Pius IX dit misdadig bedrog heeft aan den dag gebragt, om hem tegen alle verwijt of mishandeling vrij te waren, heeft de Paus aan den officier der wacht bevolen, hem naar zijnen post te begeleiden en zijnen overste aan te bevelen. Thans wordt onderzoek naar die zaak gedaan en de schuldigen, wie zij ook wezen mogen, zullen voorbeeldig gestraft worden.

ZWITSERLAND.

Uit Lausanne schrijft men, dat de gouverneur-generaal van dat canton te Neuburg aangekomen is. Het is te veronderstellen, dat zijne tegenwoordigheid in Zwitserland ten doel heeft om te waken voor de veiligheid van het neuburgsch grondgebied, hetwelk bedreigd wordt door de zwitsersche radicale zamenspanning en om de aanslagen der clubisten van dat vorstendom te verijdelen. Het ware zelfs mogelijk, dat zijne taak zich verder uitstrekte en hij door zijn gouvernement belast was deszelfs bescherming aan te bieden aan de onzijdige cantons, ingeval het jeugdig Zwitserland tegen dezelve zijn plan van aanval verwezenlijkte, om hen te dwingen tot deszelfs verbond toe te treden.

— In het vooruitzigt van eenen aanstaanden aanval en aangezien de steeds toenemende onrust in het district Morat, vergroot het gouvernement van Friburg deszelfs middelen van verdediging. Het heeft de daarstelling bevolen van eene *landweer* der tweede klasse en van een aantal nieuwe compagnien buksjagers. De hoogten, welke de stad Friburg omgeven en beschermen, worden van verdedigingswerken voorzien.

ENGELAND

LONDEN, 26 september. De *Gazette* van Londen meldt de officieele benoeming van sir E. C. Grey tot den post van kapitein-generaal en gouverneur van Jamaica en die van sir Henry Pottinger als gouverneur en opper-kommandant van de kolonie de Kaap de Goede Hoop. De kolonel van de genie W. Reid is benoemd tot gouverneur der Barbados, van Grenada, St. Lucia, Tabajo en St. Vincent en de kapitein Eliott, van de koninklijke marine, tot gouverneur der Bermeden en der Somers-eilanden.

— De amerikaansche bladen melden, dat de heer Bancroft, minister van marine, afgevaardigd zal worden als vertegenwoordiger der Vereenigde Staten te Londen.

SPANJE.

MADRID, 23 september. Gisteren heeft het congres het wetsontwerp tot de voortdurende heffing der belastingen aangenomen met 134 stemmen tegen 13.

— Madrid en de spaansche provincien genieten bij voortduring de volkomenste rust.

— Het engelsch eskader, welks tegenwoordigheid in de wateren van Cadix eene zekere ongerustheid in Spanje veroorzaakt had, heeft dezelve verlaten.

— De hertog van Glucksberg is gisteren naar Parijs vertrokken met al de papieren betrekkelijk het huwelijks-contract der Infante.

— De generaal Narvaez is tot een bijzonder gehoor bij de koningin toegelaten.

— Eergisteren is de heer Bulwer in eene bijzondere audientie bij de koningin ontvangen. De Infante was ongesteld en niet bij de ontvangst tegenwoordig, hetgeen geleid heeft tot de veronderstelling, dat de engelsche ambassadeur haar zijne gelukwenschen over haar huwelijk niet heeft willen aanbieden.

FRANKRIJK.

PARIJS 27 september. Te Compiègne worden vertrekken in gereedheid gebragt voor het koninklijk gezin, hetwelk aldaar op het einde dezer of in het begin der volgende maand verwacht wordt. Men zegt dat de Koning insgelijks de reis zal doen.

— De 25 zijn een aantal rijtuigen naar Spanje vertrokken, beladen met de geschenken, welke de hertog van Montpensier zijne doorluchtige bruid zal aanbieden.

— In den *Constitutionnel* leest men:

» Wij melden met genoegen, volgens onze correspondentie uit Toulon, dat onze ongelukkige landgenoten, die in de *douhra* van Abd-el-Kader gevangen worden gehouden, aan hunne betrekkingen zullen worden teruggeven, indien geene onverhoopte toevallen zich verder voordoen.

» De uitwisseling is bepaald en de door den emir opgeworpene moeijelijkheden uit den weg geruimd. De lijst der personen, welker uitlevering Abdel-Kader verlangt, is te Parijs aangekomen met het noodige bevel van de bevoegde overheid, om uit de bewaarplaatsen der arabische gevangenen de aangewezene personen te nemen, welke onmiddellijk naar het noorden van Afrika zullen ingescheept worden.

»De opperhoofden, ten getale van negen, en hunne huisgezinnen, die naar Abd-el-Kader terug zullen gezonden worden, bevinden zich waarschijnlijk te St. Margaretha of te Brescou.

»Men denkt dat de uitwisseling plaats zal hebben aan deze zijde van Lalla Maghrina, op de grenzen van Marocco.»

— De *Galignani's Messenger*, die dikwijls mededeelingen van de engelsche ambassade ontvangt, behelst het volgende.

» Zijne Exc. de markies de Normanby heeft heden morgen, op het ministerie van buitenlandsche zaken, eene conferentie gehad met den heer Guizot, welke bijna een uur geduurd heeft. Wij hebben vernomen dat de engelsche ambassadeur aan het fransch gouvernement een krachtig protest heeft medegedeeld, betrekkelijk het huwelijk van den hertog van Montpensier, welk protest op dezelfde grondslagen berust als dat, hetwelk door den heer Bulwer aan het hof van Madrid is overhandigd.»

— Men heeft ons eene vrij zonderlinge zaak medegedeeld. Toen Cabrera, omtrent drie weken geleden de graaf de Montemolin bezocht, had hij eene reispas van Parijs naar Lyon, zonder aanwijzing van de te volgen weg; deze reispas was door den minister Duchatel onderteekend. Hij had dus het regt langs Bourges te gaan en zich daar op te houden, zonder dat iemand hem daaromtrent eenige aanmerkingen maken kon.

— Er valt niet meer aan te twijfelen, dat een protest van Engeland tegen het huwelijk van den hertog van Montpensier door lord Normanby aan den heer Guizot is ter hand gesteld. Alleen zeggen de ministerieele dagbladen, dat het niet zoo sterk is als de *Galignani's Messenger* beweert heeft.

Het is bekend dat het protest geschied is den 25 september, dat op denzelfden dag de ministerraad bijeen is gekomen en aldaar besloten is door te gaan, zonder acht te geven op het protest van Engeland. Het cabinet der Tuilerien schijnt dus vast besloten te hebben, zich ditmaal niet te laten tegenhouden door de ontevredenheid van het cabinet van Londen.

— De *National* verzekert dat de graaf de Montemolin nog te Londen is met Cabrera, en dat bij pogingen doet om eene leening tot stand te brengen.

BELGIE.

BRUSSEL 24 september. De markies G. d'Auxy heeft in de engelsche dagbladen eenen brief doen plaatsen, waarin hij ten sterkste afraadt het loof der aardappelen af te snijden; hetgeen door sommigen is voorgewend als een geschikt middel, om hetgeen men de *ziekte* noemt, te weren te gaan. Zij, zegt hij, die uit zuinigheid het loof afsnijden om er het vee mede te voeden, hebben steeds vet- en sponsachtige aardappelen geoogst, welke niet meer geschikt zijn om in het volgend jaar geplant te worden. Van de drie bunders aardappelen, welke hij, ten dienste zijner landbouwkundige inrigting teelt, is een vijfde of zesde gedeelte aangestoken, zoo dat zij niet bewaard konden worden, maar niettemin zeer geschikt waren tot voedsel voor het vee; de overige waren zoo goed als verlangd kan worden.

« De te groote hitte, [illegible] en de droogte zijn de eenige oorzaken van de aardappelen die dit jaar verbrand zijn, want het is wel degelijk van *branding* dat zij aangetast zijn. In het afgeloopen jaar had de groote hitte, door nachtelijke vorst opgevolgd, het loof vernield en deszelfs bederven gebragt op de knollen die nederdalen. De *aardappelen-doktors*, in de steden verlaten gewoonlijk eerst eenige uren na zonnen-opgang het bed, en daardoor niet wetende dat in het jaar 1845, in het begin van julij, na groote hitte over dag, het des nachts, voor den dageraad, tusschen een en twee uren, zelfs ijs gevroren had, tot vijf malen toe in die zelfde maand, hebben zij, om het verschijnsel te verklaren, allerlei zelfsla uitgedacht, waarvan het een even min houdbaar is als het ander, en van daar de menigvuldige dwalingen, waarin men den landbouwer heeft doen vervallen.

« Er zijn alle jaren min of meer aardappelen, die bederven, maar toen vroeger de kwaal minder uitgebreid [illegible] werd zij ook minder opgemerkt; er is dus [illegible] in dat vak van landbouw voorgevallen.»

— Het eerste nommer van een [illegible] geteld *le Libre Echange* is gisteren te Brussel in het licht verschenen.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, 30 September.

Men vernoemt, dat het Edel Achtbaar Bestuur der gemeente Vught zich in een adres tot Z. M. den Koning heeft gewend, om H. D. aandacht in te roepen op de belangen der ingezetenen dier gemeente, bij het daarstellen en voortzetten der werken, behoorende tot het geretrancheerde kamp Willem II. Eere zij een bestuur dat aldus de belangen der Ingezetenen ter harte neemt en hopen wij, dat de regtvaardige en heilzijne zijner onderdanen beminnende Koning de aan H. D. onderworpene bedenkingen in gunstige overweging nemen zal.

VENLO, 24 september. Men vlei zich nog altijd met de komst van Z. M. den Koning in Limburg en dat H. D. dan ook deze stad [illegible] bezoek zal vereeren. Wij vernemen van sommigen, dat belangrijke werken te Maastricht, naast aan het Hertogdom, ten kostbare herstelling van Z. M. in het hertogdom zijn overgebragt geworden.

— Men verhaalt, dat door zeer vele personen aanzoek gedaan is, om concessie tot het instellen eener postwagendienst tusschen Maastricht en Nijmegen, doch dat die concessie nog niet is verleend geworden. Het [illegible] aanzoek moet inhouden de aanneming, dat de reizigers binnen de zestien uren overtehebben zijn.

'S HAGE, 28 september. Men mag met eenigen grond veronderstellen, dat nu eerlang de keus van Z. M. den Koning bekend zal worden, betrekkelijk degene aan wien het Hoogstdenzelven behagen zal de portefeuille van binnenlandsche zaken definitief op te dragen. — Het mag hier overtollig geacht

worden te herhalen, dat al hetgene betrekkelijk deze keus gezegd en geschreven is op niets dan gissingen berusten kan. (*Rott. Ct.*)

— Sedert eenige dagen had men alhier vernomen, dat Zijne Exc. de minister van Financiën, op zijn buitenverblijf nabij Haarlem, door vrij ernstige koortsen was aangetast. De laatste berigten zijn echter van dien aard, dat men niet alleen het gevaar voor geweken mag houden, maar zelfs de gegronde hoop op eene spoedige herstelling koesteren.

— Volgens een bijzonder berigt, door de *Haarlemsche Courant* medegedeeld, zou bepaald zijn, dat de Vorst van Beliling *f* 225,000, en die van Serang, Assam *f* 75,000 voor oorlogskosten zullen betalen.

's GRAVENHAGE 29 september. Gisteren zijn de debatten voortgezet in het geding bij het provinciaal gerechtshof aanhangig. Nadat nog eenige getuigen *à décharge* zijn gehoord heeft de heer voorzitter aan de beschuldigden die deel genomen hebben aan de ongeregeldheden die te 's Hage en te Delft zijn voorgevallen, bepaaldelijk afgevraagd of zij de beschuldigde schrijvers hebben gekend. Al die beschuldigden hebben dit ontkennend beantwoord.

Daarna zijn verhoord de beschuldigden Meeter, de Haas en van Gorkum. Zij hebben allen ontkend bedoeling te hebben gehad, om de rust van den staat in gevaar te brengen en hebben zich op al het door hen geschrevene verantwoord, latende hunne verdere verdediging aan hunne raadslieden over.

De prokureur-generaal heeft ten opzigte van deze beschuldigden, naar aanleiding van nog andere artikelen in de *Ooijevaars* voorkomende, geëischt te hun aangezegd dat hij hen beschuldigde ter zake van opruijing en doel hebbende de omverwerping van het bestuur. Dezelfde beschuldiging is ook uitgebragt tegen de drukkers, uitgevers en verspreiders, alles naar aanleiding van art. 91 *Code Pénal*.

Al de verdedigers hebben zich tegen dit incident verzet en bewerrd, dat vermits het hof zich zoude hebben, deze beschuldiging reeds had verklaren, de prokureur-generaal niet ontvankelijk was in zijne conclusie.

Omtrent eenige der andere beschuldigden die zich volgens den prokureur-generaal als de hoofdleiders der ongeregeldheden hebben doen kennen, heeft prokureur-generaal aangenomen, dat als zoodanig het maximum van art. 442 *Code Pénal* moet worden toegepast.

De debatten zijn daarop gesloten. Morgen zal de prokureur-generaal zijn rekwisitoir nemen en zal dan aanvang met de pleidooijen worden gemaakt.

ROTTERDAM 26 september. Onder den handel alhier is een adres aan den Koning in omloop; waarbij Z. M. aandacht gevestigd wordt op de belangen van handel en scheepvaart met betrekking tot de regten op den in- en uitvoer van granen, der adressanten verklaren tot dien stap te zijn bewogen door de kennisgeving van het voornemen der regering, om bij de opening der zitting der de Staten-Generaal de voordragt te doen tot de verlenging voor den tijd van zes maanden der wet van 18 december 1845 (*Staatsblad* n°. 87), houdende maatregelen tot aanmoediging van den invoer van levensmiddelen. Zij verklaren dat die bloote verlenging hunne verwachtingen in de tegenwoordige omstandigheden grootelijks teleurstelt. Zij meenen echter dat het de bedoeling der regering niet is, door bij dien maatregel te bepalen, te meer daar zij in het vorige jaar bij de beraadslaging over die wet algemeen erkend had, dat, zou de verlenging het gewenschte gevolg hebben, zij minstens in het late najaar moest duren. Hierin putten zij de overtuiging, dat de maatregel welke de regering op het oog heeft, in verband staat met een plan tot verandering der wetgeving op de graanregten.

Zij verklaren overtuigd te zijn, dat de tijd voor Nederland gekomen is, om den in- en uitvoer van granen geheel van regten vrij te stellen.

Zij redenen, waarom zij die volledige opheffing wenschelijk achten, noemen zij onderanderen: de veranderde opinie van hen, die vroeger de wet van 29 december 1835 toegedaan waren; het voorbeeld van Engeland, hetwelk tot de afschaffing der graanwet is overgegaan, omdat bij de duurte der levensmiddelen het onverstandige en onzedelijke van alle belemmeringen op den invoer van vreemde granen meer dan ooit in het oog viel.

Zij gronden zich daarop, dat men bij het vaststellen der wet van 29 december 1835, het voorbeeld van Engeland gevolgd en zich steeds daarop beroepen hebbende, wanneer het gold de wederlegging van tegenwerpingen, op dat punt men thans kan verwachten, dat, daar Engeland erkend heeft, dat de weg dien het in deze bewandeld had, een dwaalweg was, men ook hier slechts weinig voorstanders van het behoud dier graanwet zal vinden.

Evenwel dringen zij er op aan, dat niet het voorbeeld van Engeland om het geheel vervallen dier regten eerst over drie jaren, te doen plaats hebben, zal gevolgd worden, maar dat men tot eene onmiddelijke afschaffing zal overgaan. Zij oordeelen die onmiddelijke afschaffing te noodzakelijker, daar alleen daardoor de graanhandel in Nederland kan behouden blijven, die een hoogst belangrijke tak van volksbestaan uitmaakt, waarvan grootendeels de bloei onzer scheepvaart afhankelijk is, en ten gevolge van welke, Nederland belangrijke débouchés heeft voor zijne voortbrengselen en die van zijne koloniën.

Aan de beperkingen, welke aan den handel door hooge regten en door de kwellende formaliteiten van derzelver heffing opgelegd zijn, schrijven zij het verval van den graanhandel in Nederland toe en dat die nog niet geheel is verloopen, is alleen te danken aan de omstandigheid, dat de omliggende landen en vooral Engeland, den graanhandel nog niet belemmerden.

Nu echter dit laatste zijne wetgeving op dit punt gewijzigd heeft, vestigen de graanhandelaars in alle landen het oog op de engelsche havens, als het toonneel hunner toekomstige ondernemingen. Blijven wij dit lijdelijk aanzien en bij ons stelsel volharden, terwijl Engeland vrijheid verleent, dan zal de graanhandel voor ons verloren en naar de Britsche havens verlegd zijn.

En zou men dan later tot de opheffing der regten besluiten, dan zouden wij wel in onze behoeften kunnen voorzien, maar de graanstapel zou in onze havens niet meer te herstellen zijn. Eene voorloopige verlenging der wet van 18 december 1845 is tot behoud des handels onvoldoende, daar voorloopige toestanden voor den handel nimmer gunstig zijn, noch ook tijdelijke vrijheid die voor de toekomst niet gewaarborgd is.

Om derhalve den graanhandel te behouden, zien zij geen ander middel dan onmiddelijke vrijstelling, zullende zich de graanhandel dan krachtig genoeg ontwikkelen, om later de mededinging van Engeland te weerstaan. Na de geschiktheid te hebben betoogd van Nederland tot eenen grooten graanhandel en de middelen te hebben opgenoemd die het heeft, om aan dien handel meerdere uitbreiding te geven, betoogen zij dat Nederland tot behoud en verdere ontwikkeling van zijn graanhandel noodig heeft, onmiddellijke en blijvende ontheffing van alle regten op den in- en uitvoer, behoudens een zeer gering vast regt van contrôle op den invoer, en bovenal ook bevrijding van alle hinderlijke formaliteiten.

(*N. R. Ct.*)

Aan de Correspondentie van het Alg. Handelsblad *van 29 september ll. (Bijvoegsel) ontleenen wij het volgende schrijven.*

EEN WIJNKOOPER IN AMSTERDAM.

Gedurende de laatste dagen van Julij en begin van Augustus jl., bevreesd voor de hitte, die in den kelder mogt dringen, waar een wijnkooper van Amsterdam zijn particulier lands entrepôt heeft; — waar zijn schat, zijn eigendom, zijne wijnen *onder slands sleutel* bewaard worden, tot hij dezelve wil en kan verimposten, vraagt de wijnkooper eerst na de grootste hitte, ontsteltenis en vind ongelukkig eenige fusten wegens gebrek aan lucht (want entrepôts-kelders moeten geheel digt zijn) verstikt, de hoepels gebarsten en de wijn, zijn schat, in den grond verzwolgen.

Er wordt van het geval proces-verbaal opgemaakt, een rekwest aan het ministerie van financien ingediend waarbij zeer eerbiedig verzocht wordt, niet om in het verlies te deelen, zoo als in de bewaring gedeeld wordt. Neen, alleen om afschrijving te vragen, ten einde niet nog om den accijns aangesproken te kunnen worden. Op dit rekwest volgt een antwoord met weigering en last aan de administratie, om dadelijk den wijnkooper te doen betalen ca. *f* 150 aan lands-accijns voor den in den grond geloopen wijn!

LATERE BERIGTEN.

Het Waadtsch gouvernement, de duidelijkste bepalingen van het federaal verbond, als eene doode letter beschouwende en zonder acht te geven op de klagten van de regeringen van Friburg en Wallis, heeft deszelfs decreet gehandhaafd waarbij al de eigendommen van vreemde godsdienstige, liefdadige en andere corporatien, welke zich op Waadtsch grondgebied bevinden, met eene buitengewone belasting van 4 pCt. zijn aangeslagen. Deze financiele *razzia* treft inzonderheid de grondeigendommen, welke de gastvrije monniken van den St Bernardsberg aan de oevers van het meer Léman bezitten.

De gedeputeerden van Bern van de andere voornaamste radicale cantons hebben, na de sluiting van den landdag eene lange bijeenkomst gehouden, waarin, naar men zegt de grondslagen gelegd zijn tot een naauw verbond, in tegenstelling met dat der conservatieve verbondene Staten; en waarbij de maatregelen zouden vastgesteld zijn, aan te wenden, om de onzijdige cantons tot hunne zijde over te halen.

Het stoomschip *Great-Brittain*, van Liverpool naar New-York, heeft in den baai van Dundrum, langs de kusten van Ierland, schipbreuk geleden door des nachts op eene zandbank vast te raken. Al de passagiers, 180, en de goederen zijn gered.

Men spreekt van eenen vertrouwelijken brief, welken de generaal Espartero aan al zijne vrienden te Londen zou geschreven hebben, om hen te vermanen, het oor niet te leenen aan de voorstellen der carlisten en zich buiten alle staatkundige kuiperij in Spanje te houden.

De *Heraldo* beweert dat er betrekkelijk het huwelijk der Infante slechts eene nota bestaat, van den engelschen minister van buitenlandsche zaken aan den voorzitter van den raad, den heer Isturitz. Deze nota handelt over de ernstige inwikkelingen, welke eenmaal zouden kunnen oprijzen indien de kroonen van Frankrijk en Spanje op één hoofd vereenigd werden.

Het vertrek van den hertog van Montpensier naar Spanje heeft werkelijk den 28 plaats gehad met al zijn gevolg. De hertog van Aumale vergezelt hem; deze kent het Spaansche hof, want hij in het afgeloopen jaar de feesten van Hampetune heeft bijgewoond, waar de Koningin en de Infante tegenwoordig waren.

De prinsen zullen den 29 van Bordeaux naar Bayonne vertrekken. Den 1 october zullen zij de grenzen overschrijden en te Tolosa, Victoria, Burgos en Segovia vertoeven.

Het *Journal des Débats* broekt het stilzwijgen of over de nota van het cabinet van London aan het fransch gouvernement. Het zegt nog niet gemagtigd te zijn dezelve aan het publiek mede te deelen, maar verzekert, dat dezelve zeer vredelievend is, alleen over eventueele gebeurtenissen hoopt, die het gevolg van het huwelijk zouden kunnen zijn en overigens geene de minste bedreiging, zelfs niet het minst formeel besluit bevat.

Het *J. d. D.* gelooft dus niet, dat hoe betreurenswaardig de oneensgezindheid wezen mogt, welke in dit vraagstuk tusschen de beide cabinetten bestaat, dezelve in staat zij de vredelievende betrekkingen der drie gouvernementen in de waagschaal te stellen.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur.

Om het *râ, râ wat is dat* van B. A. Z. in uw vorig nommer medegedeeld, te verklaren, behoeft men wezenlijk geen groot GENIE te hebben en slechts ten halve bekend te zijn met hetgeen in de omstreken van 's Hertogenbosch omgaat. *Sapienti sat.*

Z. A. B.

Mengelwerk.

New York 16 *augustus* 1846.

Amerika heeft bijna gelijktijdig het overlijden van Z. H. Gregorius XVI, r. g. en de verkiezing van zijnen waardigen opvolger vernomen. De catholijken der Vereenigde Staten konden niet anders dan treuren over het verlies van eenen Opperherder, die zooveel voor de godsdienst, in hun vaderland, gedaan heeft. Van de drie-en-dertig bisdommen of apostolische vicariaten, waarin de groote republiek verdeeld is, zijn dertien, dat is meer dan de helft, door den overleden Paus opgerigt en de omliggende landen, als Mexico en Canada, zijn hem insgelijks de stichting van nieuwe bisdommen verschuldigd. Ook werd het verlies van den heiligen regelaar van zoo vele christenvergaderingen hevig gevoeld tot in de afgelegenste deelen der Nieuwe Wereld. De catholijke dagbladen namen den rouw aan en reeds zijn in de meeste bisdommen plegtige lijkdiensten gevierd voor de rust der ziel van den Vader der geloovigen. In Philadelphia werd de plegtige *requiem mis* tot dat einde in de hoofdkerk te Philadelphia opgedragen. De bisschop verrigtte de heilige dienst, waarbij men onder de talrijk opgekomen menigte, de tegenwoordigheid bemerkte van de overheden der stad, en van de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden. De lofrede werd gehouden door den E. P. O'Dwyer, die door zijn langdurig verblijf te Rome, het best in staat was, zoodanig een onderwerp te behandelen. Zijne belangwekkende verhalen uit het bijzonder leven van Z. H. verrukten zijne toehoorders en verplaatsten hen op het verwijderd tooneel der gebeurtenissen, terwijl zijne welsprekendheid 's pausen openbaar leven en hetgeen hij voor de Kerk tot stand had gebragt, met levendige kleuren schilderde.

Doch het was zeer natuurlijk dat de catholijken belang stelden in eene voor hen zoo gewigtige gebeurtenis. Het is derhalve overwaardig dat de protestantsche bladen der Vereenigde Staten met eene bijzondere aandacht al de bijzonderheden, betrekkelijk het overlijden en de verkiezing van het hoofd der christenheid hebben nagegaan. Dit bevestigt de beschouwingen, waartoe zij geleid werdt door de houding der engelsche bladen in deze omstandigheid. De verschillende afgescheidene secten zien met angstvalligheid de ontwikkelingen van het catholicismus in het noorden van Amerika. Zij zijn getuigen geweest der laatste kerkvergadering van Baltimore en weten, dat nog nieuwe bisdommen het getal der steeds bestaande drie en twintig weldra nog vermeerderen zal. Zij zien de kloosters, de seminarien, de zendingen telken jare toenemen en kunnen niet nalaten de magtige hierarchie te aanstaren, welke deze wonderen wrocht, door hare eenheid met en onderwerping aan den opvolger van Petrus. Het persoonlijk karakter van Gregorius XVI had alleens bijgedragen, om de algemeene aandacht op hem te doen vestigen. Als een fakkel, die deszelfs meeste licht verspreidt op het oogenblik dat hij uit zal gaan, had Gregorius de goedkeuring der gansche wereld verworven in zijne gedenkwaardige bijeenkomst met den keizer van Rusland, en de indruk, door dit grootsch tooneel verwekt, duurde nog, toen de dood van den gecerbiedigden Opperherder denzelve nog dieper in de gemoederen kwam prenten.

Al de staatkundige dagbladen van Amerika hebben *in extenso* de belangwekkende stukken medegedeeld, welke de *Univers* heeft geleverd over de samenstelling van het H. Collegie en de verkiezing van Pius IX. Die voorvaderlijke vormen, dat verheven conclave, die republiekgewijze werking, zoo regelmatig en zoo vrij werkende in de christenmonarchie, waren allezins waardig naauwkeurig betracht te worden door het vrije volk van het Nieuwe-Engeland. Vooral de catholijke drukpers zag met blijdschap op de eenparige loftuitingen, den nieuwen Paus toegezwaaid. De *Freemans-Journal* van heden behelst daaromtrent een merkwaardig artikel, waarin men de gevoelende pen van den bisschop van New-York meent te erkennen. Na de algemeene lofspraken te hebben aangehaald, door al de natien van Europa geuit bij de krooning van den Paus, voegt dat blad er bij:

» Wij zullen in ons geheugen houden hetgeen bij den aanvang der regering van onzen algemeenen Vader heeft plaats gehad. Indien in het vervolg een dier staten eenige klagten uit, zullen wij te beter derzelver waarde kunnen schatten en hunne lofspraak van den *Kardinaal* zal nog bekrachtigd worden, door hunne aanmerkingen op het gedrag des *Pausen*. Indien Pius IX wezenlijk, zooals wij overtuigd zijn, de wijze, ervarene, standvastige en heilige herder is, dien de europeesche cabinetten roemen, en indien die cabinetten zonder beginselen, zonder geloof, zonder opregtheid en zonder zedelijkheid zijn, zoo als wij alle reden hebben te gelooven, dan is het zeker dat zijne deugden zelve hem in zijnen verheven stand *impopulair* zullen maken.— Hoe zou Pius IX, met zulke hoedanigheden uitgerust, de menigte kleine dwingelandijen kunnen verduren, welke de tijdelijke magt tegen de kerk uitoefent, of beproeft?

Daarna geeft het dagblad een overzigt van de staatkundige en godsdienstige vraagstukken, welke de wijsheid des H. Vaders te beslissen zal hebben, geeft eene volledige levensbeschrijving van Pius IX en eindigt met deze woorden:

« De keus is snel en eenparig geweest, en daardoor zijn reeds vooruit de plannen der Europeesche hoven verijdeld, die, ik weet niet krachtens welk regt, zich aanmatigen om de beslissing der vergaderde kardinalen te leiden. Die uitkomst vervult ons met vreugde en wij wenschen, dat voortaan de Kerk vrij zij in de keus van haar zigtbaar Opperhoofd en in het beheer van haren oppersten herder. Het ontgaat onze aandacht niet, dat het ufo zijn der tusschenkomst der tijdelijke magt aangehaald wordt als eene gelukkige omstandigheid in de brieven, welke wij uit Europa ontvangen. Welke ook den oorsprong dier tusschenkomst moge zijn, het ware wenschelijk dat zij in ongebruik kwam en wij hopen dat de eerste keus van het H. Collegie, gedaan onder de ingeving van den H. Geest alleen, als in de onderwerpelijke omstandigheid, het voorbeeld en de regel voor de volgende tijden moge worden. »

Dit is inderdaad de wensch, welken ieder goed Catholijk uiten moet. Het hof van Rome moge de fransche en oostenrijksche regeringen hebben willen ontzien, toen het de propaganda der vreemde onwetendheidsgezinden in de Legatien vreesde. Maar de behendige regering van Pius IX zal alle vreemde onlusten in de Kerkelijke Staten doen verdwijnen, en de voortgang van het catholicismus geeft voor de toekomst, aan het pausdom vrienden, waarop men niet meer grond rekenen mag dan op de cabinetten van Weenen en Parijs. Engeland en de Vereenigde Staten zien onze godsdienst in hun midden zich uitbreiden; op deze twee groote volkeren steunende, zal het Vatikaan geene behoefte meer hebben aan de belangzuchtige ondersteuning der duitsche of gallikaansche diplomatie.

(*Part. Corr. van l'Univers.*)

Advertentien.

Onze eenige Dochter, *JOHANNA CORNELIA ALIDA*, de laatste onzer Kinderen, overleed heden, voorzien van de Genademiddelen der Catholijke Kerke, in den ouderdom van ruim 38 jaren.

M. C. VAN SOM,
W. VAN SOM,
GUEDING.

Rotterdam 27 *September* 1846.

TE KOOPEN

bij JAN VAN DER SANDE, een vierjarige

GEDRESSEERDE JAGTHOND,

zijnde een Rieu, en zeer schoone groote

EIKEN HEESTERS

a 15 Cents per Stuk, bij *A. TEURLINCX* te *Utrecht.*

*** Men vraagt op voordeelige voorwaarden een APOTHEKERS-LEERLING, die zich Practisch en Theoretisch zal kunnen bekwamen. Nadere informatien bij den WelEerwaarden Heer W. VAN HOUTEN, Deken en Pastoor te *Beverwijk*, nabij *Haarlem*, en bij den Uitgever dezer. Brieven *Franco.*

STOOMBOOT-VAART
OP DE
MAAS.

Hervatting van Dienst

TUSSCHEN

VENLO EN ROTTERDAM

met de FRAAIJE IJZEREN STOOMBOOT **DE MAAS** te beginnen met *Donderdag den* 1 *October.*

Van *Venlo* naar *Rotterdam* elken *Maandag* en *Donderdag.*
» *Rotterdam* naar *Venlo* » *Dingsdag* en *Vrijdag.*

Vertrek 's morgens ten 4 ure.

*** Tegen de maand *Maart* of *April* 1847, wordt te HUUR of te KOOP gevraagd, in de Provincie *Noord-Braband* (bij preferentie te *Cuijk* of *Boxmeer*, of, in deszelfs environs) een HUIS of kleine BUITEN, minstens bevattende vijf goede Kamers, Keukens, Zolder, grooten Tuin, en wat verder tot eene fatsoenlijke Woning vereischt wordt. — Opgave van prijs (zoo van Huur als Koop), de hoeveelheid der vertrekken, enz., verlangt men *franco*, onder letter K, bij den Boekhandelaar *F. J. BRAAM*, in de Leeuwestraat over R. C. Kerk te *Rotterdam.*

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH

Maandag en Dingsdag 28 en 29 september.

ROGGE *f* 8,85 *f* 9,85 a *f* 10,00.
BOEKWEIT *f* 5.50 *f* 6.50 a *f* 7,00.
HAVER *f* 3.15 3.50 a 3,65

EINDHOVEN, den 29 September 1846.

De prijzen der Graanmarkt heden alhier geweest:

Een Nederlandsch Mud Rogge 14,00
— — — Boekweit. . . . . 6,00.
— — — Haver. . . . . 3,00.
— — Pond Roggebrood . . . . . 0,11½.
— — Boter . . . . . 0,76.

AMSTERDAM, 28 september.

Tarwe iets hooger verkocht ter verzending en cons. in entr. 130 p. Rost. 340; 132 p. dito f 348. In cons.: 132 p. b. Pools f 375; 129 p. h. dito f 360; 130 p. b. dito f 360 aan de Zaan 128 p. b. dito f 338; 127, 128 p. betere dito f 343, 346.

Rogge prijsh.; in cons.: 118, 119, 120, 121 p. Pruis. f 260 263, 266, 270; 118 p. Peterso. f 258; 119 p. Stettin f 264.

Garst ruim prijsh.; 113 p. Deensch f 182 in entr.; 112 p. f 175. 179 in cons.

Haver hooger verkocht: 73, 76, 78 p. Voer f 120, 130, 70 72 p. dito f 114, 118; 85 p. Fijn f 147.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 28 September ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 59 1/16, ⅛, 1/16. Dito 5 pCt. 72⅛, 71 15/16. Dito Certific. 4 pCt. 94⅛, 1/16, ⅛. Handelm. 174 15/16, ½. Ardoins 85 ⅛. 20/16, ½. Dito 510 p. st. 20 7/16, 1/16, ⅛. Spanje Binnen 3 pCt. 38⅝, 7/16. Port. te Lond. 3 pCt. 44½. Dito 4 pCt. 33 Oude Russen 106. Dito 4 pCt. 89⅞. Do. Stieglitz en Co. 88 Venezuela 2 pCt. 44 7/16.

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren en Kanalen te Graven en de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DATUMS	MAAS TE GRAVE. BOVEN AP.		GEWASSEN	GEVALLEN	DIEZE TE 'S BOSCH. BOVEN 0.		ONDER 0.		GEWASSEN	GEVALLEN
sept.	elk	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
28	5	[illegible]	1	0	»	»	[illegible]	»	[illegible]	[illegible]
29	5	[illegible]	1	0	[illegible]	[illegible]	1	66	4	0
30	5	»	»	»	»	»	1	68	0	2

De 0. te 's Bosch is 4 el 71 duim boven AP.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.